

[Eva Gredal.]

nisteren gav tilsagn om forlods at lade os se på denne liste og se, om den ikke kunne udvides.

Jeg skal ikke gå i detaljer med de forskellige ting, der har været nævnt her af de øvrige ordførere. Nu må vi se, hvad man kommer frem til under arbejdet i udvalget, og så se på de forslag om lovændringer, der bliver fremsat til sin tid.

Det er rigtigt, at det måske ikke er helt så nødvendigt med en folketingsbeslutning nu, da udvalget er nedsat, men jeg vil da sætte pris på, om nogle af de spørgsmål, som forskellige af ordførerne har rejst her, kom med, og også på, at vi fik nogle oplysninger i socialudvalget om udvalgets sammensætning. Men med de oplysninger, ministeren har givet her i dag, tyder noget på, at der måske ikke bliver behov for nogen anden behandling.

Erlendsson (FP):

Det var kun nogle få bemærkninger til fru Hanne Reintoft, der har fået galt i halsen, hvad jeg sagde med hensyn til transport til og fra arbejdet. Det skal udelukkende referere sig til den bemærkning, der har været fremsat om, at denne lovgivning måske egentlig burde have været integreret i den sociale lovgivning, men det ønskede man ikke.

Hvis man ønsker, det skal være en lovgivning for et bestemt tidsrum, kan det blive noget flydende, hvis man skulle tage hensyn til de ulykker, der kan ske under transporten til og fra arbejdsstedet, altså hvor mange svinkeåringer gøres der på vejen, men der tales yderligere om skadelige påvirkninger plus erhvervssygdomme pådraget ved transporten til og fra arbejde, og det må da vist være en lapsus. At de folk, som kommer til skade her i landet, skal hjælpes bedst muligt, er jeg ganske enig med fru Hanne Reintoft i, men at det skal ske under denne bestemte lov, der handler om forsikring mod følger af ulykkestilfælde og derved i og for sig efterhånden med lidt elastisk fortolkning kan blive til, at den dækker hele døgnnet, altså langt ud over den tid, der her er tale om, er jeg uenig med fru Hanne Reintoft i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen [af Chr. Christensen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XLI) findes i tillæg A. sp. 2407, fremsættelsen i tidenden sp. 3622).

Forslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen)

Den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen blev indført ved en bekendtgørelse af 8. juni 1971, efter at folketinget i maj måned 1970 enstemmigt havde vedtaget et lovforslag herom.

Løvforslaget var baseret på en betænkning om seksualundervisning i folkeskolen, en betænkning, der blev afgivet i 1968 af det såkaldte seksualoplysningsudvalg, der blev nedsat i november måned 1961. Udvalget, der var sammensat af en række fremtrædende læger, jurister, pædagoger, teologer og repræsentanter fra centraladministrationen, havde bl. a. til opgave at undersøge og vurdere gældende lovgivning og eksisterende oplysnings- og rådgivningsvirksomhed og at fremkomme med forslag til udbygning og koordinering heraf.

Baggrunden for udvalgets nedsættelse var først og fremmest et ønske om at forebygge uønskede svangerskaber. Dette kom meget stærkt til udtryk i den henvendelse til den daværende statsminister fra Danske Kvinders Nationalråd, der gav anledning til udvalgets nedsættelse. I denne henvendelse hedder det bl. a.:

„Det er såvel Nationalrådets som mødrehjælpens opfattelse, at man ikke passivt år

[Undervisningsministeren.]

efter år kan registrere disse tilstande og stilltende se til, at tusinder af kvinder enten selv eller gennem kvaksalvere lader deres svangerskab afbryde med alvorlig risiko for liv og helbred.

Man finder det uforvarsligt, at ikke alle bestræbelser sættes ind fra samfundets side for at søge at bøde på de forhold, der er af betydning for problemets omfang. Man mener det herunder nødvendigt, at der gennemføres et oplysningsarbejde over for befolkningen, og ønsker at understrege, at der ikke er tale om alene en teknisk oplysning, men i høj grad også om påkaldelse af ansvar.

Den nuværende situation er i alt for høj grad præget af fortielse, uklarhed og usikkerhed, og det synes indlysende, at vejledning, oplysning og åbenhed ville kunne bidrage til at forebygge mange ulykker.

Det er vort indtryk, at alt for mange unge ikke får tilstrækkelig støtte hverken fra hjem eller fra skole og derfor kommer uforberedte og uvidende ud i tilværelsen og ofte i tidlig alder indlader sig i seksuelt forhold, som kan føre til store sociale og personlige katastrofer.

Ligeledes mener vi, at man fra alle sider bør samles i bestræbelserne for at udvikle en højere grad af ansvarsbevidsthed, end der findes i dag, således at kvinderne ikke kommer til at stå i den situation, at de venter et uønsket barn, og det gælder ikke mindst inden for ægteskabet“.

Seksualoplysningsudvalget foretog en række undersøgelser, som bl. a. viste, at der i 1963-64 kun blev givet egentlig seksualundervisning ved ca. 30 pct. af folkeskolerne, omfattende godt halvdelen af det samlede elevtal i folkeskolen. De skoler, der havde gennemført denne frivillige seksualundervisning, havde til gengæld næsten alle opnået forældrenes fulde tilslutning og anerkendelse. Kun ganske enkelte elever var blevet fritaget efter anmodning fra forældrene.

Når jeg nævner dette sidste, er det, fordi dette moment indgik i udvalgets begrundelse for at foreslå seksualundervisningen gjort obligatorisk, således at der ikke længere skulle indhentes samtykke fra forældrenes side.

Det var imidlertid ikke det altafgørende synspunkt. Det afgørende var, at seksualun-

dervisningen efter udvalgets opfattelse burde kunne afpasses efter elevernes modenhed og gives i en helt naturlig sammenhæng med andre spørgsmål, eventuelt når spørgsmål dukkede op fra elevernes side og kunne give anledning til, at man på ganske naturlig måde diskuterede disse ting igennem. Man ville herved undgå, at emnet blev ømtåleligt, og at undervisningen kom til at foregå i en særlig atmosfære, som kunne påvirke både lærer og elever, og som utvivlsomt havde bidraget til den usikkerhed, som mange lærere hidtil havde følt, når de stod over for at skulle give seksualoplysning. For at opnå dette måtte man åbne lærerne mulighed for at give undervisning i forbindelse med de emner og i de situationer, hvor læren kunne finde det mest hensigtsmæssigt.

Seksualundervisningen skulle med andre ord ikke henlægges til særlige timer, der på forhånd var tilrettelagt, men derimod integreres i undervisningen i de ganske almindelige skolefag. En sådan integrering ville rent faktisk være udelukket, hvis en eller flere elever skulle fritages, for det er meget svært, i det øjeblik man står over for en klasse og der dukker spørgsmål op, som man føler anledning til at besvare og uddybe på en eller anden måde, hvis der sidder nogle elever, som ikke må deltage i den samtale, den diskussion, den oplysning, der så ville komme.

Den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen hviler altså på to grundsynspunkter. Det ene synspunkt er erkendelsen af, at det set ud fra et samfundsmæssigt hensyn er nødvendigt, at den offentlige skole påtager sig en oplysning, som ellers ikke ville blive givet i tilstrækkeligt omfang. Det andet synspunkt er resultatet af en række pædagogiske overvejelser af, hvorledes undervisningen kunne lægges til rette på den mest hensigtsmæssige måde.

Derimod mener jeg bestemt ikke, man kan sige, at man ved lovgivningen har draget den konsekvens, at intet barn fremtidig må undrages oplysning om seksuallivet. Det er sådan, at forældrene har valgmuligheder i dag, når eleverne skal opfylde deres undervisningspligt. Vi har folkeskolen, og vi har et stort tilbud af private skoler, og det ligger sådan, at der ikke er påbud om, at der skal foregå en integreret seksualoplysning i vore private skoler. Noget andet er, at man

[Undervisningsministeren.]

på mange private skoler også har den integrerede seksualoplysning, fordi man også disse steder har følt, at der var et behov for at kunne give denne oplysning, for at kunne tale om disse ting, når problemerne eller spørgsmålene dukkede op. Men denne undervisning indgår med andre ord ikke i den almindelige undervisningspligt.

I øvrigt er der også mulighed for, at eleverne i folkeskolen kan blive fritaget for at deltage i de særlige timer, som man kan afsætte til en samlet fremstilling af de emner, der henhører under seksualoplysningen.

Jeg mener, at forslaget fra kristeligt folkeparti er lidt misvisende, når det antydes, at der er tale om et angreb på forældremyndigheden. Der er alene, mener jeg, tale om, at skolerne må påtage sig en opgave, som hidtil stort set har påhvilet forældrene. Mange forældre har givet denne oplysning; andre forældre har ikke givet ret megen oplysning, men alle elever har behov for på den ene eller anden måde at få denne oplysning.

Det er klart, at en sådan oplysning i skolen skal foregå i et meget nært samarbejde med forældrene, og jeg føler også, det er meget vigtigt, at vi netop gør alt, hvad vi kan for at drage forældrene så meget, som det overhovedet kan lade sig gøre, ind i skolens arbejde. Netop i disse uger står vi over for at skulle vælge skolenavn ved alle vore skoler, og dér synes jeg nok, man må sige også i dag, at det er meget vigtigt, at vi alle gør, hvad vi kan for at appellere til forældrene om at møde op og være med ved disse skolenævnvalg. Ifølge skolestyrelsesloven har forældrene jo i skolenævnet muligheden for at være med til at bestemme, hvilket materiale der også på dette område skal indkøbes, hvilket materiale der skal anvendes.

Forældrene, selv om de ikke sidder i skolenævnet, har meget stor mulighed for ellers udover at være med til at præge det daglige arbejde på skolen. Heldigvis er der sket det igennem de senere år, at samarbejdet mellem skolen og forældrene er blevet udbygget meget, og det synes jeg er meget glædeligt, og jeg tror på, at det er noget, der vil fortsætte og blive styrket fremover. Det synes jeg er den bedste garanti, vi har for, at forældrene virkelig lever med i og er klar over,

hvad der sker på skolen, at de har det forhold til lærerne, at de kan snakke med dem om de forskellige problemer, og jeg tror, at netop på et punkt som seksualoplysning kan der skabes ro om undervisningen i det øjeblik, forældre og lærere stille og roligt kan sætte sig ned og snakke om disse ting. Jeg tillægger altså samarbejdet med forældrene gennem skolenævnet meget stor betydning i hele denne sag, og jeg tror, at det er en mægtig garant, vi har, i det øjeblik forældrene er draget så stærkt ind i skolens arbejde.

Men jeg vil da gerne i denne forbindelse sige, at den måde, som seksualoplysningen blev introduceret på i 1971, gav anledning til megen kritik og sikkert med rette. Reglerne blev udsendt med meget kort varsel til ikrafttrædelse den 1. august samme år, og på flere punkter var de meget kategorisk affattet. Jeg skal ikke her gå i detaljer med hensyn til det, men blot fremhæve, at den oprindelige bekendtgørelses formålsbestemmelse var meget prætentios, at der blev stillet temmelig strenge krav til lærerne, og at der i realiteten kun var levnet de lokale skolemyndigheder, skolenævnene og dermed altså også forældrene en begrænset indflydelse på, hvorledes undervisningen blev tilrettelagt i praksis.

Det tjener den tidligere undervisningsminister, hr. Heinesen, til ære, at han tog bekendtgørelsen fra 1971 op til revision og i forhandling med Skole og Samfund og i fuld forståelse med folketingets undervisningsudvalg udsendte en ny bekendtgørelse i juni måned 1972, en bekendtgørelse, som både Skole og Samfund og Danmarks Lærerforening kunne være fuldt tilfredse med, og vel at mærke, uden at princippet om den integrerede seksualundervisning dermed blev fravejet.

I denne forbindelse udtalte Skole og Samfund, at man herefter, altså efter at den ny betænkning var kommet, inden for sin organisation ville bidrage til, at seksualoplysningen efter de nye retningslinjer blev gennemført på alle skoler i nært samarbejde med forældrene, og at der blev skabt ro om seksualoplysningens indplacering i folkeskolens virksomhed.

Det er ikke rigtigt, når det i bemærkningerne anføres, at myndighedernes manglende reaktion over for enkelte læreres næg-

[Undervisningsministeren.]
 telse af at påtage sig undervisningen kan tolkes derhen, at bestemmelserne fra første færd har været en politisk misforståelse. Det er netop sådan, at de nye regler fra 1972 udtrykkelig åbner mulighed for, at der ved den interne fordeling af arbejdet kan tages hensyn til lærernes personlige og uddannelsesmæssige forudsætninger.

Det er heller ikke korrekt, når der i selve forslaget tekst tales om at gøre faget seksualundervisning frivilligt i den kommende reform, for seksualundervisningen er i dag ikke et selvstændigt fag, og ifølge forslaget er der heller ikke lagt op til, at det skal være et selvstændigt fag, men det indgår i en række af de traditionelle skolefag. Det er jo netop denne integration, der er en del af baggrunden for, at undervisningen er obligatorisk.

Kristeligt folkeparti ønsker tilsyneladende ikke at ændre på dette afgørende forhold. Jeg bemærkede mig under første behandling af forslag til lov om folkeskolen den 22. februar i år, at hr. Chr. Christensen udtalte, at man i kristeligt folkeparti kunne tænke sig, at seksualundervisningen indgik i et fælles fag, som man kunne kalde familiekundskab, sammen med f. eks. personlig hygiejne, læren om sundhedsfarlige stoffer, barnepleje og økonomi. Set ud fra disse udtalelser kan jeg ikke helt se konsekvensen, medmindre meningen skulle være, at familiekundskab skulle være et valgfrit fag, og sådan opfattede jeg ikke hr. Chr. Christensens bemærkninger den 22. februar.

Jeg vil gerne til slut sige, at jeg mener, den bedste måde at behandle problematikken omkring den integrerede seksualoplysning på er, at man benytter sig af det udvalgsarbejde, der foregår i folketingets undervisningsudvalg. Der har man jo netop lovforslag om en kommende folkeskolereform til behandling, og jeg mener, at fremfor at behandle forslaget til folketingets beslutning, der pålægger regeringen disse ting, burde man tage spørgsmålet op i undervis-

ningsudvalget i sammenhæng med det lovforslag, man arbejder med.

Winnie Russell (S):

Det kan næppe komme bag på nogen, at socialdemokratiet ikke vil medvirke til gennemførelsen af kristeligt folkepartis forslag om ophævelse af den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen.

Undervisningen blev indført ved en ændring af folkeskoleloven i 1970, og der var dengang enstemmig tilslutning i tinget. De partier, som gennemførte forslaget dengang, har stadig flertallet og argumenterne, for der kan ikke være sket større ændringer i løbet af den korte tid, der er gået siden, men det vil naturligvis vise sig under debatten.

Det har været en glæde at høre, at undervisningsministeren har stået fast på de synspunkter, venstre fremlagde dengang.

Efter socialdemokratiets opfattelse har den obligatoriske seksualundervisning fortsat store fordele. Den opfylder det behov, som alle børn og unge på et eller andet tidspunkt har for at få reel oplysning om samlivet mellem mennesker. Det kan naturligvis diskuteres, hvor stort behovet er i de forskellige aldersgrupper, men puberteten indtræder dog for de fleste elever med styrke i den tid, de er elever i folkeskolen.

Undervisningen omfatter alle børn, så ingen kommer til at lide under en eventuel forældrepassivitet på dette område. Hertil kan føjes, at langt de fleste lærere har den fornødne pædagogiske erfaring til også at undervise i dette fag, ligesom deres kendskab både til forældre og børn i mange tilfælde er så betydeligt, at der kan tages hensyn til begge parter.

Jeg tror således ikke et øjeblik på, at der i undervisningssituationen opstår store vanskeligheder. Ingens uskyld eller blufærdighed behøver at blive trådt for nær. Selve det, at seksualundervisningen skal gives integreret i andre fag, vil forhindre noget sådant.

Jeg har i øvrigt svært ved at forstå mod-

[Winnie Russell.]

standen mod den obligatoriske seksualundervisning, fordi der i målsætningen for den er fastlagt synspunkter, som er umiddelbart indlysende.

Undervisningsministeriet har i sin bekendtgørelse af 15. juni 1972 fastlagt denne målsætning, så præget af saglig oplysning træder stærkt frem. Jeg tillader mig et direkte citat:

„Formålet med folkeskolens seksualoplysning er, at eleverne tilegner sig en sådan viden om seksuallivet, at de på dette område kan tage vare på sig selv og vise hensyn til andre.“

Det bestemmes videre, at undervisningen begyndes i det tredje skoleår, og at der i 6. eller 7. og i 9. skoleår kan gives en samlet fremstilling af de væsentligste under seksualoplysningen hørende emner.

Jeg skal sætte en tyk streg under, at forældre kan få deres børn fritaget for den særlige undervisning, og at lærerne kan bede sig fritaget for den særlige undervisning, men at det i øvrigt henstilles, at der tages hensyn til lærernes ønsker ved tildeling af timerne i faget. Når hertil kommer, at skolenævnene har ubegrænset ret, hvad angår godkendelse af undervisningsmidler, er der sikkerhedsventiler nok til, at alle parter i skolen er beskyttet mod overgreb.

Det er mig faktisk svært at forstå, at kristeligt folkeparti ikke kan tilslutte sig en sådan målsætning. Det undrer mig så meget mere, som partiet her i tinget har fremsat et forslag i forbindelse med abortloven, og i dette forslag lægger man stor vægt på reelle oplysninger i forbindelse med svangerskabsafbrydelse, Mon det dog ikke ville være langt mere betydningsfuldt, at man begyndte at give reelle og fyldestgørende oplysninger om seksuallivet, før den unge står i en uønsket situation?

Til sidst — hvis man går ind for kristeligt folkepartis forslag, vil man dels medvirke til at øge spændingen og måske endda vække gamle tabuforestillinger omkring seksuallivet, dels bidrage til, at et antal børn forhindres i at få redelig oplysning om et af menneskelivets væsentlige felter. Socialdemokratiet vil af de mange nævnte grunde modvirke forslaget gennemførelse.

Halvgaard (FP):

Ifølge fremskridtspartiets forslag til skolestyrelseslov, som vi agter at fremsætte til efteråret, tillægges der skolenævnene og dermed forældrene det fulde juridiske og økonomiske ansvar. Bortset fra visse mindstekrav om normer i hovedfagene: mundtlig og skriftlig dansk, regning og fremmedsprog, som fastsættes af undervisningsministeren, må det være rimeligt og naturligt, at det er forældrene, der også har det pædagogiske ansvar. Det må være forældrene, der er medbestemmende om indholdet og timetallet af de øvrige fag. Det må derfor også være klassens forældrekræds eller skolenævnet, om man vil, ved den enkelte skole, der afgør, om faget seksuallære overhovedet skal indgå i klassens skoleskema, såfremt det på skemaet skal figurere som et selvstændigt fag, og sådan har jeg forstået at forslagsstillerne betragter det. Vedtages det af forældreflertallet, opføres det som fag i den pågældende klasse, og ønsker forældre deres børn fritaget for deltagelse i faget, er det da rimeligt, at forældrenes ønske imødekommes.

På grundlag af denne indstilling kan fremskridtspartiet i princippet gå ind for kristeligt folkepartis forslag, men vil samtidig påpege, at denne grundindstilling naturligvis også gælder for andre fag end faget seksuallære.

Hele denne problematik om folkeskolens fagkræds indeholder naturligt vidt forskellige anskuelser og synspunkter, og emnet er af en sådan betydning, at det kræver en indgående debat. Denne debat ønsker fremskridtspartiet i sin egen gruppe, ligesom vi ønsker sagen drøftet indgående i undervisningsudvalget, og jeg mener, det må være rimeligt, at det sker i sammenhæng med loven om folkeskolen.

Peter Holst (V):

Hverken i den gældende skolelov eller i det forslag til lov om folkeskolen, der arbejdes med i øjeblikket, er seksualundervisning et egentligt fag, der undervises i særskilt, men det er et emne, der skal indgå i undervisningen. I lovforslaget, der behandles, er det § 6. Det illustrerer kort og godt, at vi har en integreret seksualundervisning, og hvor skoler derudover ønsker specialtimer i i

[Peter Holst.]

alt 3 årgange, kan det ønske, som kristeligt folkeparti forslag tager sigte på, imødekommes, idet forældrene kan blive fritaget for at lade deres børn konsultere denne undervisning.

Venstre er enig med forslagsstillerne i, at skolens undervisningstilbud skal afspejle forældrenes berettigede ønsker til skolen, og vi er meget optaget af at styrke de organer, skolenævnene, som forældrene netop for øjeblikket rundt omkring er samlet for at sammensætte. Men ved at imødekomme det forslag, vi behandler nu, vil man føre seksualundervisningen tilbage til rækken af egentlige faggrupper med specialtimer, hvilket megen erfaring på området fremfor for et par år siden taler imod efter vor mening. Det er mit indtryk, at man ved at koble oplysninger om familieforhold, forplantningsproblemer, kønsrollemønstre m. v. ind i de sammenhænge, hvor lærerne og eleverne finder det naturligt at tage dem op, har afsensationaliseret meget af det, der før kom til at belaste det undervisningsvenlige miljø og skoleatmosfæren.

Der er altså et flertal i venstres gruppe, der har den opfattelse, at den integrerede seksualundervisning har vist sig heldig anvendelig i det par år, vi har haft den, og af den grund er dette flertal ikke i stand til at støtte forslaget, men vi er alle yderst åbne over for enhver mulighed for at give den sikrest tænkelige mindretalsbeskyttelse for forældrekrederne, skolenævnene. Man kunne eventuelt overveje at gøre det ved at kræve om ikke enstemmighed så dog mere end simpelt flertal i nævnene, når man skulle beslutte noget om valg af materiale til brug for alle typer undervisning, herunder også seksualundervisningen. Venstres flertal kan altså ikke støtte pålægget til undervisningsministeren, men vi er på linje med forslagsstillerne i ønsket om, at forældrene skal have en klar dominans i forbindelse med folkeskolens undervisningsmæssige indhold.

Elmholt (R.V):

Det radikale venstre kan ikke medvirke til det af kristeligt folkeparti fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Som det allerede er nævnt, er det ikke mere end 3 år siden, et enkelt folketing vedtog ændringen om den integrerede seksual-

oplysning, og udviklingen i de forløbne 3 år har ikke givet os grund til at ændre vores synspunkt i denne sag.

Vi mener, det er et betydeligt fremskridt, at seksualoplysningen gives som led i den almindelige undervisning, afpasset efter elevernes alder og modenhed, og som det allerede er nævnt, er bekendtgørelsen så smidig, at når der i 6. eller 7. og i 9. klasse gives en samlet fremstilling af de væsentlige under denne seksualoplysning hørende emner, kan forældrene ved henvendelse til skolens leder bede deres børn fritaget for denne særlige undervisning.

På tilsvarende vis er det for lærerne. Man kan ikke pålægge en lærer mod hans ønske at give denne specielle undervisning, og læreren kan ifølge bekendtgørelsen afvise at give oplysninger om samlejeteknik og anvende fotografisk billedmateriale omhandlende erotiske situationer. Derfor må jeg fastholde, at vi på dette specielle område har taget alle skyldige hensyn til forældre, elever og lærere.

Men når det er sagt, er der vel også grund til at tilføje, at vel næppe noget andet område i skolens hverdag appellerer i så høj grad til et forstærket samarbejde mellem hjem og skole. Det er en ganske naturlig opgave for skolenævn og lærerråd at give netop dette spørgsmål et indhold og et omfang, der stemmer overens med forældrekrederens og lærerkollegiets opfattelse.

Der stilles her meget store krav til forståelse og til nænsomhed, så eleverne virkelig fornemmer, at der ikke blot er tale om anatomi, biologi og teknik, men at af langt større betydning er spørgsmålenes etiske og sociale side. I et tillidsfuldt samarbejde mellem hjem og skole vil også dette spørgsmål finde sin naturlige placering.

Gerda Møller (KF):

En konsekvens af den udvikling, der er sket i vores samfund i de senere år, er bl. a., at skolen i de senere år har taget nye emner, nye områder og også opgaver op, som før helt alene påhvilede forældrene. Det sidste kan man beklage eller være tilfreds med, alt efter hvilken indstilling man nu har, men i hvert fald betyder det ganske givet en aflastning for nogle forældre, mens det for andre forældre skaber usikkerhed, fordi de ikke rigtig kan følge med i, hvad det er, der

[Gerda Møller.]

sker inden for folkeskolen, og hvorledes det sker.

Jeg mener, at netop det forslag, vi behandler i dag om den integrerede seksualoplysning, hører til denne kategori, eller jeg vil nu hellere sige hørte, for uroen og debatten var jo særlig stærk lige efter lovforslagets vedtagelse i maj 1970, og det skyldtes først og fremmest utilfredsheden, i hvert fald fra mange sider, med det cirkulære og den bekendtgørelse, som den daværende undervisningsminister havde udsendt, og også utilfredshed med folkeskolens læseplansudvalgs vejledning, som man fandt indeholdt formuleringer, der umiddelbart kunne opfattes som provokerende over for forældrene og disses naturlige og velbegrundede interesse i at være medbestemmende på dette vigtige område.

Jeg stillede selv det spørgsmål den 5. april 1972 til daværende undervisningsminister Heinesen, om han ikke på baggrund af den uro og den debat, der var, fandt anledning til at foretage sådanne ændringer i bekendtgørelsen, så vejledningen ikke kunne opfattes som et diktat, men som en vejledning både for skolekommissioner og for skolenævn ved udformningen af undervisningsbestemmelser for kommunens skoler henholdsvis for den enkelte skole og for lærerne ved gennemførelsen af undervisningen.

Hr. Heinesen, som også havde haft en drøftelse med Skole og Samfund, erklærede sig villig til at foretage denne ændring, og den ændring skete, hvis jeg husker rigtigt, i 1972. Det blev også således, at forældrepræsentationen i skolekommissioner og skolenævn, hvis de ønskede det, kunne få en væsentlig medindflydelse på udformningen af de bestemmelser, der skulle gælde for den enkelte kommune eller skole. Andre ændringer i cirkulæret gik ud på, at formålet med seksualundervisningen blev begrænset, så den mere fik karakter af saglig oplysning; der blev opstillet et mindstemål for undervisningen, som så kunne suppleres med andre og videregående mål; der blev åbnet mulighed for at udskyde seksualoplysningen til 3. skoleår, hvor det tidligere var 1.-4. skoleår; den eventuelle samlede fremstilling, som både elever og lærere kan blive fri for, kunne foretages i 7. skoleår i stedet for i 6., og endelig er henvisninger

til den af læseplansudvalget givne vejledning ikke medtaget i den nye bekendtgørelse. Hermed er det altså understreget, at vejledningen er at betragte som et hjælpemiddel for de stedlige skolemyndigheder.

På den baggrund kan flertallet, og det er langt de fleste medlemmer af den konservative folketingsgruppe, ikke umiddelbart gå ind for at søge loven ændret. Jeg selv har i sin tid stemt for loven, og det gjorde, som det er sagt tidligere her fra talerstolen, et enigt folketing. Derfor har jeg også anbefalet min gruppe ikke at gå ind for en ændring af loven.

Jeg er klar over, at der hermed er lagt et meget stort ansvar på skolen, men det finder jeg nødvendigt, når forholdet er det, at vi gang på gang i folketinget har måttet konstatere, at der tiltrænges en bedre seksualoplysning blandt de unge, fordi mange forældre ikke har kunnet klare at løse denne opgave.

Hertil kommer, at jeg har den indstilling, at børn skal have redelig besked, når de spørger, og at man derfor må besvare deres spørgsmål, når de stilles, og at svaret bør gives, så de kan forstå det, afpasset efter deres alder.

I øvrigt er det således, at „seksualundervisningen“ på gaden og andre steder begynder tidligt i dag, også tidligere end i skolen og endnu tidligere end før i tiden. Derfor må der svares, når anledningen kommer fra børnene, dvs. når de spørger og selv om det først og fremmest er forældrenes opgave at svare på disse spørgsmål — for det mener jeg bestemt det er — så kan de lige så let dukke op i skolen, og jeg mener, det ville ødelægge tillidsforholdet mellem barn og lærer, hvis læreren viger udenom eller afviser spørgsmålet som upassende. Så først, mener jeg, kan barnet blive angst eller nyfient. Det betyder efter min mening ikke, at man fratager forældrene ansvaret. Der er da intet som helst i vejen for, at de kan komme skolen i forkøbet med at orientere deres børn eller fortsætte samtalen i hjemmet i overensstemmelse med deres egen livsholdning.

Endelig må det ikke glemmes, at skolen også appellerer til forældrenes ansvar på hele dette område, idet der er lagt en række begrænsninger ind i skolens seksualoplysningsvirksomhed, begrænsninger, der netop

[Gerda Møller.]

er motiveret i hensynet bl. a. til de elever, der kommer fra hjem, som kan finde en overskridelse af disse begrænsninger særlig stødende. Jeg tænker på, at der må ikke anvendes vulgære udtryk, der må ikke tales teknik, og visse billedmaterialer må ikke bruges. Derfor bestemmer styrelsesloven også, at det er skolenævnene, som efter indstilling fra lærerrådet afgør, hvilket undervisningsmateriale der må anvendes på skolen, og jo større forældreindflydelse, jo større forældreaktivitet i skolenævnene, jo større indflydelse får de på, hvad det er, børnene skal beskæftige sig med i skolen. Forældrene er efter min mening ikke sat ud af spillet. Det er op til dem at gøre deres indflydelse gældende først og fremmest i skolenævnene, men også ved forældremøderne.

Vi er altså åbne over for at styrke forældrenes indflydelse på alle områder inden for folkeskolen, og det vil vi arbejde for i undervisningsudvalget.

Lena Pedersen (CD):

Dette forslag om ophævelse af den obligatoriske seksualundervisning i folkeskolen vil ganske givet få en blandet modtagelse her i folketings salen. Det er ikke noget politisk, men i høj grad noget følelsesbetonet, man skal tage stilling til. Der er en overvejende del af centrum-demokraternes gruppe, der har forståelse for forslaget, dog ikke alle, og jeg ønsker derfor at fremkomme med nogle personlige betragtninger.

Mange børn får ganske givet ikke den oplysning fra hjemmet, som de burde have, og som de har krav på at få, og det er derfor godt, hvis skolen har mulighed for at give dem den. Jeg har dog erfaring for, at ikke alle lærere, der påtager sig denne forpligtelse, er kompetente til opgaven. Noget helt andet er: hvornår er børn indstillet på at modtage en sådan form for undervisning? Det er efter min mening ikke et spørgsmål om alder, men i høj grad om modenhed. Kloge hoveder har sagt, at man aldrig må bremse noget i udvikling, og hvis man gjorde det, var man gammeldags. Det er muligt, at jeg på dette punkt er lidt gammeldags, men seksualoplysning er et led i børns opdragelse, og det må være op til forældrene at afgøre, hvor stor en del af denne

de ønsker at lægge over på skolen. Skal seksualundervisningen forblive obligatorisk, må jeg på det kraftigste understrege det ansvar og den forpligtelse, lærerne påtager sig.

Dette forslag indeholder mange aspekter, som udvalget efter min mening indgående må drøfte.

Kristine Heltberg (SF):

Da mit partis ordfører, hr. Maigaard, ikke kan være til stede i salen her i dag, vil jeg tillade mig at fremføre det som socialistisk folkepartis holdning til forslaget til folketingsbeslutning, at vi ikke kan medvirke til dets gennemførelse.

Der er to hovedpunkter, der gør sig gældende. Det ene er det synspunkt, at det forekommer os at være meget uheldigt, at man den 14. marts fremkommer med et forslag til en folketingsbeslutning, som egentlig på en eller anden måde burde stå i forhold til, at der allerede i januar måned er gennemført et forslag til en skolereform, en generel folkeskolereform, hvori seksualundervisningen er et afgørende led. Det forekommer mig, at det er ganske urealistisk at tro, at man kan pille seksualundervisningen fra børnenes hverdag ud på en eller anden måde ved hjælp af en folketingsbeslutning og derved fratage faget dets karakter af et integreret fag, ændre det til noget, der er ligesom en afsluttet del af livet og verden, i stedet for, som det er i øjeblikket, at placere det som en del af den verden, børnene er sat ind i. Ingen af de fag, i hvilket seksualundervisningen i dag er integreret, kan gennemføres som sammenhængende og logisk opbyggede fag, hvis man pludselig giver sig til at pille sådan nogle afgørende dele ud. Det er det ene synspunkt.

Det andet synspunkt er hensynet til folkeskolereformen, som jeg lige har nævnt. Det er ganske givet forkert på et tidspunkt, hvor undervisningsudvalget i forvejen er overbelæst med arbejdsopgaver, og væsentlige arbejdsopgaver, yderligere at pålægge det en opgave, der kun kan medvirke til at forsinke den folkeskolereform, som vi alle sammen gerne ser virkeliggjort inden alt for lang tid.

Det forekommer mig, at kristeligt folkeparti ville have tjent sin egen sag bedre ved at henlægge diskussionerne om seksualundervisningens placering til den generelle

[Kristine Heltberg.]

drøftelse af folkeskolereformen, der foregår i udvalget i øjeblikket. Det forekommer mig også, at det ville være meget heldigt, hvis man på den måde ville bidrage til at fremme arbejdet i det undervisningsudvalg, som i øjeblikket fungerer så langsomt og så dårligt.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne notere, at jeg for en gangs skyld er vidtgående enig i de synspunkter, der er fremført af undervisningsministeren. Jeg synes, jeg må bemærke det, for det er sikkert ikke så tit, det vil ske.

Der har været fremført mange bemærkninger imod det forslag, der her er fremsat af kristeligt folkeparti, med en udmærket argumentation, og derfor skal jeg holde mig til et par enkelte punkter.

Vi finder, det er rigtigt, at alle unge modtager seksualoplysning i skolerne, og vi finder, at det er særlig nødvendigt i vores samfund, der er præget af opløsningstendenser og dermed også en merkantil spekulation i de laveste instinkter. Den strøm af pornografi, vold og sadisme, der uhammet hældes ud over sagesløse børn og unge, gør det særlig nødvendigt, at der gennem skolen udbredes nøgtern og sober oplysning om disse vigtige menneskelige samlivsproblemer.

Argumentationen, som har været fremført i debatten, om, at denne oplysning alene eller i hvert fald i hovedsagen skal gives af forældrene, hvis de ønsker det, kan vi ikke acceptere. Hvis denne opfattelse skulle følges konsekvent, ville vi i øvrigt komme i en situation, hvor det på en lang række undervisningsområder med samme ret kunne kræves, at det var forældrenes frie valg, der skulle afgøre, om børnene kunne undervises på disse områder.

Man kan i øvrigt ikke frigøre sig for en vis følelse af i den debat, som nu har været ført i nogen tid, at nogle af de kredse, der råber højest i denne sag, gør det ud fra en holdning og en indstilling, hvorefter børnene overhovedet ikke ville modtage nogen form for oplysning i disse spørgsmål og dermed ville være prisgivet de negative påvirkninger, som jeg her tidligere har omtalt. Dertil må føjes, at forældrene med den oplysning, de selv har modtaget, og med de vanskelige pædagogiske problemer, der under alle om-

stændigheder vil være forbundet med denne oplysning, vil have meget vanskeligt ved at klare disse problemer.

Ud fra disse betragtninger må vi afvise dette forslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Formålet med dette forslag til folketingsbeslutning er at sikre forældrenes ret til i en kommende skolereform at få deres barn fritaget for seksualundervisning i folkeskolen. I folkeskolelovens § 6 står der, at seksualundervisning skal indgå i undervisningen efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse. I juni 1971 kom der et cirkulære vedrørende seksualundervisning, der, som vi har hørt, vakte megen modstand og resulterede i et nyt og mere moderat cirkulære i 1972. Og så kommer det: hvorfor er vi så ikke tilfredse med det? Er vi imod seksualundervisning? Jeg tør godt røbe her, at vi har været helt klar over, at vores syn på svangerskabslovgivningen, på abort, og dette forslag ville blive kædet sammen, og derfor vil jeg gerne slå helt og fuldt fast: vi går ind for seksualoplysning i folkeskolen, derom skal der ingen tvivl herske.

Når vi har fremsat dette forslag, er det af hensyn til forældrene. Hvordan skal denne undervisning foregå? Og når vi ikke kan gå ind for en integreret undervisning, er det, fordi forældrene ikke har nogen indflydelse på, hvornår og af hvem deres barn bliver undervist, og derfor heller ikke har mulighed for at bede deres barn fritaget for denne undervisning, som måske kan stride imod deres etiske livssyn. Kan det være rigtigt? Bør vi ikke i en tid, hvor vi taler så meget om frihed, erkende, at vi ikke alle herhjemme har samme syn på seksuallivet, og at det bør være forældrenes ret at bestemme, hvordan deres barn skal undervises på dette område?

Når man har siddet og hørt på nogle af de foregående talere, har det også klart skinnet igennem, at man ser sådan på det, at når nu forældrene måske ikke rigtig vil gå med til, at deres barn får noget at vide, så skal vi da i hvert fald sørge for, at de får det, altså på trods af forældrenes ønsker.

Nu hører jeg til dem, som har undervist igennem en del år i folkeskolen, og jeg har som noget helt naturligt også besvaret de spørgsmål, der er kommet om disse ting.

[Inger Stilling Pedersen.]

Det har fungeret godt, tror jeg, så når vi alligevel kan være så bange, er det, fordi nogen kan komme ud med den indstilling, at det syn, man nu har på tingene, i hvert fald skal presses ned over børnene, uanset om man har lyst til det eller ej.

Der kan selvfølgelig siges meget, som det også er sket, om, at man har skolenaevn og mange andre ting, og det er også rigtigt. Men vi må også prøve at se, at selv om der er mange positive ting ved det sidste cirkulære, foregår der alligevel mange ting i dag, som gør, at forældre kan ønske deres barn fritaget. Og hvad skal vi så sige? Skal vi sige: nej, vi ved meget bedre besked, vi holder på, at det kan ikke lade sig gøre?

Det, vi gerne vil, er, at vi nu i undervisningsudvalget prøver at se på, hvordan vi kan sikre forældrenes ret til at få deres barn fritaget, og måske det bedst kan gøres ved, at faget får en selvstændig placering. Vi må erkende, at der er negative sider ved den integrerede undervisning, selv om der selvfølgelig også er mange positive. Hvis vi var 100 pct. sikre på, at det blev gjort rigtigt, kunne vi også gå ind for den undervisning, men det er altså forældrene, der i første række må tilgodeses gennem dette forslag.

Poul Westergaard (DR):

Et stort flertal af retsforbundets gruppe deler den opfattelse, der allerede flere gange er kommet til udtryk fra tidligere ordførere og fra undervisningsministeren, nemlig at de regler, der nu er gældende på dette område, er velforberedte, velgennemtænkte og rimeligt hensynsfulde over for de berørte parter: lærerne, skolemyndighederne, forældrene og — ikke at forglemme — børnene.

Netop den integrerede seksualoplysning er en rimelig og praktisk måde at løse dette helt ubestridelige oplysningsproblem på, og netop integrationen i den øvrige undervisning gør det ikke muligt at imødekomme kristeligt folkepartis forslag.

Jeg synes, det er noget bemærkelsesværdigt, at forslagsstillerne ikke med et ord i bemærkningerne til deres forslag berører hensynet til børnene. Man taler om, at de gældende regler giver anledning til konflikt mellem skolemyndigheder og det enkelte forældrepars livssyn. Man mener vel enkelte

forældrepars livssyn. Man har, siger kristeligt folkeparti, følt de gældende regler som et angreb på forældremyndigheden, og det kan jo godt være, at nogle har følt det sådan, men det afgørende synes jeg må være, om der rent faktisk har været grundlag for at føle dem som et sådant angreb, og det kan jeg ikke se at der faktisk har.

Endelig synes jeg, at kristeligt folkeparti drager den alt for vidtgående slutning, at fordi myndighederne klogeligt har faret med hensynsfuld lempe over for de enkelte lærere, der har vægret sig ved at håndhæve bestemmelserne om den obligatoriske seksualundervisning, så må det hele have været en politisk misforståelse fra første færd. Hvis kristeligt folkeparti ikke har bedre begrundelser for sin stillingtagen i denne sag — jeg mener det er en af partiets mærkesager — begrundelser, der først og fremmest tager sigte på børnenes tarv, så vil kristeligt folkeparti næppe kunne gøre sig håb om at overbevise min gruppe om, at det fremsatte forslag til folketingsbeslutning er rimeligt.

Birgit Busk (U):

Jeg forstår godt forslagsstillerne. Perspektiverne i en tvungen seksualundervisning eller rettere en fortsat tvungen seksualundervisning er videre, end man umiddelbart kan forestille sig. Lige meget hvor frisindet man er, så er sex i de allerfleste tilfælde en privat sag, og når frisindet lige pludselig giver sig udslag i tvang, så er man kommet et langt stykke ad den vej, der fører til indoktrinering. En lærers indstilling til sexproblemer kan f. eks. afvige meget fra det, forældrene står for. Jeg er tilbøjelig til at tro, at tvungen seksualundervisning vil forcere børnenes naturlige udvikling og give dem et indtryk af, at det hele er et spørgsmål om teknik eller om isenkram, som det tidligere medlem af tinget fru Lis Møller engang udtrykte det.

Lad det, når det ønskes, være en forældreopgave at give børnene den viden, de skal have på dette felt. Jeg tror nemlig, det er de færreste forældre i dag, der ikke kan klare det. Det er hævdet, at kollektiv undervisning i sex skulle give børn og unge et afslappet forhold til de dele. Jeg er bange for, at det vil gøre dem frustrerede. Og desuden mener jeg, at tvungen seksualundervisning

[Birgit Busk.]

er et meget betydeligt indgreb i den personlige frihed. Det kan jeg i hvert fald ikke gå ind for.

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Christensen) (KrF):

Jeg vil gerne takke ordførerne, og da specielt de ordførere, som har vist forståelse for det problem, der her er rejst. Jeg kan erklære mig helt enig i undervisningsministerens betragtninger angående de forudgående cirkulærer og bekendtgørelser, hvor vi først fik det cirkulære, der sammen med vejledningen indførte denne seksualundervisning, og derefter fik et cirkulære af 15. juni 1972 med tilhørende bekendtgørelse, der ligesom begrænsede undervisningen noget. Der er ingen tvivl om, at denne begrænsning kom på baggrund af reaktioner ude i befolkningen, og disse reaktioner var formet af forældre, der følte, at deres ret til selv at bestemme over deres børns undervisning på dette område var anfægtet.

Selv om de bestemmelser, der kom ind i det sidste cirkulære, er en betydelig lettelse, både med hensyn til formålet med undervisningen og udskydelsen af tidspunktet fra 1. til 3. klasse, så er det vores opfattelse, at det, der står tilbage, stadig er, at man fra folketingets og fra lovgivningsmagts side dermed har indført en tvungen seksualundervisning og dermed frataget forældrene deres ret til selv at bestemme over børnenes undervisning på dette område. Det har man altså gjort ved at fastholde denne integration.

Jeg kan ikke lade være med at citere et par linjer fra den vejledning, som kom, da denne undervisning startede. Der står på side 14:

„Alle forældre skal trygt kunne regne med, at deres børn ikke bliver påvirket i ensidig retning, som måske afviger fra hjemmets opfattelse. Forældrene må kunne stole på, at de etiske grundsynspunkter bliver fremstillet sagligt og nøgternt.“

Vi har i kristeligt folkeparti betænkeligheder ved, om disse fine formuleringer kan ske fyldest. Jeg er selv personligt meget betænkelig og opmærksom over for de lærere, der stadig føler sig utrygge over for at skulle behandle disse emner sammen med de børn, de er betroet, men jeg har endnu mere

utryghed over for de lærere, der føler sig kaldet til igennem dette fagområde at missionere for et bestemt livssyn med hensyn til det seksuelle område. Men jeg er også meget nervøs med hensyn til de elever, som på baggrund af deres viden om lærerens stadige pligt til at orientere, når de bliver spurgt, kan stille spørgsmål af en sådan art, at hele dette problem kan blive forvansket i undervisningen.

Min største frygt går måske nok i retning af, at vi i folkeskolen så let kan komme til at trampe på vore børns følelsesliv på et tidspunkt, hvor vi aldeles ikke må komme ind i disse områder. Jeg kan ikke acceptere undervisningsministerens argumentation om forældreretten. Jeg mener, at forældreretten her er angrebet hårdt og trådt under fode. Det kan da ikke være meningen, at hvis vi skal have forældrene til at kunne udfolde deres ret over børnenes undervisning på dette område, så har vores undervisningsminister kun ét svar til disse forældre, og det er: hvis I vil bevare jeres ret til at bestemme over jeres børns undervisning på det seksuelle område, så kan I værsgo melde dem ud af den danske offentlige folkeskole, og melde dem ind i en privat skole. Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren: er det det svar, undervisningsministeren i dette spørgsmål har at give de danske forældre?

Undervisningsministeren mente, at det da ikke kan være min opfattelse, at seksualundervisningen skal være et selvstændigt fag og så være frivilligt i det fag, jeg har nævnt på et tidligere tidspunkt, nemlig familiekundskab. Nej, familiekundskab var ikke tænkt som et frivilligt fag, men som et fag, der kunne løbe årene igennem og navnlig effektiviseres frem imod slutningen af skoletiden. Og så kunne man jo udmærket lægge seksualundervisningen ind i 6.-7. skoleår og dér have den som semesterundervisning, sådan at forældrene vidste, hvornår den blev givet, og kunne melde fra.

Til den socialdemokratiske ordfører vil jeg gerne sige, at det da er rigtigt, at børn og lærere kan fritages for den særlige undervisning i 7. og 9. skoleår, men de kan ikke fritages for den undervisning, de er tvunget til at give, hvis der bliver spurgt i de andre klasser.

Så vil jeg gerne sige, at jeg ikke finder det relevant her at opstille spørgsmålet om

[Chr. Christensen.]

abortloven og sige, at kristeligt folkeparti ikke ønsker at give oplysning, så abort kan undgås. Det er klart sagt fra vor ordførers side, at kristeligt folkeparti ikke ønsker en knægtelse af seksualoplysningen i folkeskolen; vi ønsker kun, at forældrene selv skal kunne bestemme, om deres børn skal have den. Man siger, at kristeligt folkeparti vil hindre, at eleverne får oplysning om et meget vigtigt område inden for menneskelivet. Jeg tror, jeg med de bemærkninger, jeg kom med før, kan sige ganske klart nej til det.

Tak til fremskridtspartiets ordfører for stor forsvæelse for forslaget. Til hr. Peter Holst fra vensure, der talte for venstres flertal, vil jeg sige, som jeg her sagde før, at det da er rigtigt, at forældrene kan bede deres børn fritaget i 7. klasse, men ikke i de øvrige klasser, når der bliver spurgt. Man vil værne om mindretallets rettigheder. Ja men her drejer det sig ikke om en gruppe, her drejer det sig om en fars og mors rettigheder.

Jeg vil gerne — nu er min tid udløbet i denne omgang, jeg skal vende tilbage til de sidste ordførere i anden omgang — i forbindelse med det indlæg, som også blev givet af fru Gerda Møller, sige, at jeg fornåm det, som om man fra disse to partiers side gerne siger til forældrene: ja men vi er jo så enige med jer, men vi vil bare ikke støtte jeres ret til selv at bestemme her.

Formanden:

Jeg må måske gøre opmærksom på, at jeg som altid tolerant giver ordføreren for forslagsstillerne 2-3 minutter mere end den tilmålte taletid. Egentlig er taletiden opbrugt også i anden omgang, men det vil jeg se stort på i dette tilfælde.

Ingeborg Gjerding (FP):

Jeg mener, dette lovforslag har et videre perspektiv, og det giver mig anledning til at spørge: er vi et kristent samfund eller ej? Vi er som bekendt et samfund, der bekender sig til den kristne religion og dermed den

grundindstilling, der danner underlag for den, nemlig de ti bud. Seksualundervisningen og den livsform, vi bekender os til, hører under disse bud. Jeg synes, lovgiverne burde betænke, at kristendommens ti bud må være den indstilling, vi lovgiver efter, så længe vi har en folkekirke og en folkeskole. Kristendommen må være det, man oplyser børnene om i folkeskolen, og hvorudfra man opdrager dem i skolen til at respektere disse bud, så meget mere som jeg tror, at det må være logisk at mene, at disse love er skabt, for at man kan bevare sig fysisk og psykisk sund.

Ved al denne seksualoplysning opfordrer man faktisk til at overforbruge visse organer. Vi er så bange for at føle angst, for at være utilstrækkelige i et eller andet forhold, men meningen med at føle angst er faktisk, at man begrænser sig inden for visse grænser. Jeg mener derfor, at man laver et syndigt rod i den mentale balances funktion gennem den lovgivning, der indføres. Man hører så tit som forsvar for en lov, at mennesker skal have lov at føle sig trygge, men spørgsmålet er, om vi ikke netop gennem lovgivningens tryghed skaber nye asociale individer gennem seksuelle udskejelser, ungdomsforbrydelser, herunder narkomani og alkoholisme. Vi må ikke ved hjælp af lovgivningen borteliminere grænsen for moral og umoral, vi er nødt til at sætte visse adfærdsgrænser, hvis vi vil bevare samfundet psykisk og fysisk sundt. Vi kan simpelt hen ikke undvære moral og religion, som adfærdsbegrænser vore handlinger, det er sådan set ikke religionen i sig selv, men den adfærdsbegrænsning, som de ti bud skaber. Derfor kunne jeg godt lide at få dette spørgsmål sat under debat: skaber vor lovgivning unormale individer, fordi vore handlinger ikke er adfærdsbegrænset gennem lovgivningen? Hvis vi ikke mener, kristendommen må være lovgivningsgrundlaget, så kan vi lige så godt afskaffe folkekirken og folkeskolen og lade forældre om at danne frimenigheder og friskoler.

Poulsgaard (FP):

„Folketinget pålægger regeringen i den kommende folkeskolereform at gøre faget seksualoplysning frivilligt, således at forældrene kan begære børnene fritaget for timer i faget.“

Jeg mener, det er en vi alene vide-mentalitet, de fleste af ordførerne her har givet udtryk for: vi vil da så gerne, men alligevel vil vi bestemme, hvordan det skal være i den sidste ende. Vi snakker om nærdemokrati, og hvis den snak skulle have nogen som helst mening, så var der da her et område, hvor nærdemokratiet med held kunne praktiseres. Jeg mener, det er sådan et fundamentalt spørgsmål for mange og specielt i et samfund, som i hvert fald ynder at kalde sig kristent. Når man hører den socialdemokratiske ordfører give udtryk for, at det er en enig gruppe, der står bag, kan det for mig at se ikke være en enig gruppe; det må være en samvittighedssag.

Jeg vil anbefale folketinget endnu en gang at tænke over det forslag, der her er fremsat og til sin tid vedtage det, for så får vi nemlig nærdemokrati, i hvert fald på dette område.

Arne Bjerregaard (KrF):

I den debat, der har været om seksualundervisning gennem årene, er der én ting, som altid er gået igen, og det er naturlighed. Hvis der er noget, der er unaturligt, så er det vel den seksualundervisning, som vi efterhånden har gennemført i dette land. Skulle f. eks., jeg havde nær sagt produktet af vor seksualundervisning, aborten, være naturlig? Jeg synes, den er ganske unaturlig. Hvis jeg må citere Claëssons bog, som bruges meget i de forskellige skoler, og som indledes med et forord, hvori der siges, det er en etisk bog; som bygger på det naturlige forhold, så må jeg nok nævne, at her når perversiteten dog et ganske pænt stykke på vejen, og vi må nok sige, at det er unaturligt. Jeg tillader mig at citere, og jeg håber, forsamlingen kan tåle at høre det:

„Hvis man vil undervise pigebørn i at sprænge deres jomfruhinde, så kan det ske med en pikformet genstand 9-10 cm i omkreds og mindst 15 cm lang, f. eks. et mellemstort stearinlys, en stor gulerod, en agurk el. lign.“

Det kalder man objektiv seksualundervis-

ning, det kalder man naturlighed. Så vidt jeg husker, er det stykke, jeg her citerer, fra Claëssons bog, jeg vil håbe, at jeg husker rigtigt af de forskellige bøger, jeg har læst; jeg tror bestemt, det er derfra.

Og hvad vil man så med seksualundervisning? Er det for oplysningens skyld, eller er det for politikens skyld? Det er simpelt hen en politisk målsætning, der ligger bag den oplysning man vil gennemføre i folkeskolen, det er simpelt hen fordi man ønsker, at mennesket skal beskæftige sig med det legemlige, så der ikke bliver plads for tanken. For mennesket består nu af to dele, netop det legemlige og det åndelige, og beskæftiger man sig udelukkende med det legemlige, bliver der ikke plads for tanken, og så kan man nemlig putte i den hvad man ønsker, og det var den politiske målsætning. Oplysning af hensyn til de unge mennesker er der ikke én der har ønsket, og jeg gad vide, hvor mange af dem, som har været med til at bestemme det, der overhovedet har nogen erfaring for, hvorledes oplysningen kan, skal og bør gives i folkeskolen. De fleste har bygget på teorier, som er lavet af folk, der har en bestemt mening om, hvorledes man nu kan omforme dette samfund.

Må jeg henvise til, hvad f. eks. Lenin sagde, for jeg mener nemlig, denne tvungne seksualundervisning fuldstændig ødelægger vores moral på den måde, den drives de fleste steder, og det var hensigten. Lenin sagde: hvis vi vil ødelægge en nation, så må vi først ødelægge dens moral. Når det er sket, vil nationen falde i vort skød som en moden frugt. Få ungdommen interesseret i sex, og du vil have den ved hånden.

Citeret fra Lenin. Jeg forstår godt, at kommunisterne ønsker den slags seksualundervisning.

Formanden:

Selv om det er svært, vil jeg gerne, at man, når der er citater, henviser til, hvor de er kommet fra, f. eks. ikke alene nævner Lenin, men også hvor og hvornår han har sagt det, men det er måske svært i dette tilfælde.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Hr. Chr. Christensen stillede mig et spørgsmål, gående ud på, om det eneste svar jeg havde at give til de forældre, der skulle

[Undervisningsministeren.]

ønske deres børn fritaget for den integrerede seksualundervisning, skulle være, at så kunne de blot melde børnene ud og lade dem blive optaget i en privat skole. Nej, det er ikke det eneste svar, jeg har at give dem, og jeg mener også, at jeg kom med en hel del begrundelser om det nære samarbejde mellem skolen og hjemmet, og dem vil jeg gerne uddybe én gang til. Men det, jeg blot ville sige ved at tale om de private skoler, var, at for at eleverne skal opfylde deres undervisningspligt igennem de 9 år, ja, så er der altså valgmuligheder. Vi har folkeskolen, vi har vore private skoler, og ifølge loven er der ikke påbud om en integreret seksualundervisning i de private skoler. Det sker dog mange steder, fordi man netop har fundet, at det er ganske naturligt og nødvendigt i det samfund, vi lever i, også i de private skoler at give en oplysning i det øjeblik, det er så naturligt for eleverne at diskutere disse ting. Det var såmænd det eneste, jeg ville sige ved at pege på de private skoler.

Men det, der for mig er så væsentligt — og det vil jeg gerne gentage til de forældre, der kunne føle sig utrygge over for det, der sker i skolen — det er, at når man er utryg over for noget i skolen, så tror jeg mange gange det skyldes, at man ikke selv som forældre har gjort sig umage nok med at sætte sig ind i, hvad det i virkeligheden er, der sker i skolen, hvad det er, lærerne arbejder med, hvilke ting de drager frem i undervisningen. For at holde mig til dette konkrete eksempel med seksualundervisning, så tror jeg, at mange af de ting, man går og taler om i dag, mange af de utryghedsforenelser, der kommer frem, ganske simpelt skyldes, at man ikke har sat sig tilstrækkeligt ind i det, der sker, at man ikke har haft denne dialog med lærerne. Jeg tror på, at i det øjeblik man virkelig snakker disse ting igennem, så vil også forældrene føle sig langt mere trygge, for jeg har bestemt den bedste tro til, at lærerne har den indstilling, at de skal give undervisningen på en sober, reel og saglig måde.

Jeg kan bestemt ikke tilslutte mig de synspunkter, hr. Arne Bjerregaard lige for et øjeblik siden kom med. Det blev sagt fra hr. Arne Bjerregaards side, at man taler så

meget om naturlighed, men seksualundervisning er noget unaturligt. Jeg har den stik modsatte opfattelse. Jeg mener, at det er noget af det mest naturlige, at forældre og lærere taler med børn, taler med eleverne, om det seksuelle. Det er der bestemt ikke noget unaturligt i. Hvis lærerne undlod at besvare spørgsmål, når eleverne på ganske naturlig måde kommer med et eller andet spørgsmål, så var det for mig meget unaturligt, og jeg synes, det var lærerne, der forbigik en virkelig mulighed for at opfylde nogle af de ting, som forældrene med rette kunne kræve af dem: at man tager eleverne i den situation, de står i, og at man uddyber de ting, som brænder på for forældrene.

Det er så let at fremføre nogle meget stærke kritiske synspunkter, som ofte er meget følelsesladede, på dette område, og jeg ved, at det for mange kan være et ømtåligt område at tale om, men når man selv igennem en hel del år har været lærer i en folkeskole og har undervist i den integrerede seksualundervisning, både før vi fik den ifølge loven og også efter den nye betænkning, så kan jeg altså ikke lade være med at sige, at jeg mener, man fører debatten på et plan, hvor den ikke hører hjemme, på et plan, som bestemt ikke tjener det, som jeg også mener kristeligt folkeparti må se som et af sine største ønsker, netop at give eleverne, børnene, den reelle oplysning. Jeg tror, det tjener alle parter på bedste måde, at vi får debatten ført ned på et ganske — undskyld, hr. Arne Bjerregaard — naturligt niveau. Det er dér, vi skal drøfte disse ting, og det kan vi altså med stor mulighed gøre i skolen, i det øjeblik forældrene vil leve op til det, man kan forlange af forældrene: gå med ind i samarbejdet, tal med lærerne! Så har forældrene en sikkerhed for, hvad der sker i skolen, og så mener jeg bestemt, at også kristeligt folkeparti kan være tryk ved at sende deres børn til de lærere, de virkelig har fået talt med sagerne om.

Peter Holst (V):

Et af indlæggen i første runde skabte bestyrtelse hos mig. Det var hr. Arne Bjerregaards påstand, at der skulle ligge en politisk målsætning bag ønsket om at have en integreret seksualundervisning. Jeg er direkte himmelfalden. Man kan vel også sige

[Peter Holst.]

det på den måde, at alt taler imod, at det er en korrekt påstand, fordi beslutningen er taget af partier, hjemmehørende i hver sin ende af den politiske farveskala.

Vedrørende Lenincitatet om, at gør man et lands ungdom optaget af sexlivet, har man lettere ved at skabe den amoralitet, der gør landet muligt at erobre, tror jeg nok, jeg kan sige, at et mindstemål af egentlig viden om et emne er da snarere med til at fjerne en mystik, som kan virke, skal vi sige demoraliserende. Denne mystik fjernes nærmere ved, at man sikrer en grad af viden, end ved at man lader uvidenhed råde, og det er af den grund, jeg synes, at hr. Arne Bjrregaards indlæg var en smule urimeligt.

Jeg vil godt stille et spørgsmål til hr. Chr. Christensen vedrørende punktet den integrerede seksualundervisning: er det ikke korrekt, at kærlighedslivet har meget nær sammenhæng med mange forskellige ting, som det er rimeligt at komme ind på ved gennemgang af utallige emner og områder for vor skole? Jeg tænker på, hvis vi går til Det gamle Testamente, at Adam kendte Eva og de avlede sønnerne sådan og sådan. Skulle læreren så ikke på et spørgsmål kunne rede-gøre for, hvad de ord rent faktisk dækker over, uden at være gået hjemmets forhold til den side af sagen for nær?

Jeg har blot med dette lille eksempel villet illustrere, hvad mit spørgsmål dækker.

Elmholt (RV):

Der er et par ting i diskussionen, jeg synes fortjener at blive uddybet. For det første hørte jeg fra ordføreren for forslagsstilleren den bemærkning, at eleverne jo kunne provokere læreren ud i en uholdbar situation, og læreren kunne, hvis man skulle følge bogstaven meget strengt, blive nødt til at svare på spørgsmålene. Jeg føler mig på dette område ganske overbevist om, at hvis læreren har på fornemmelsen, at nu er man kommet ud over det, der tjener den almindelige oplysnings formål, da må han i denne situation, som han selvfølgelig kan være nødt til i en række andre situationer, afvise og sige: så, kære venner, så går vi tilbage til sagen, nu er vi uden for skolens emne.

For det andet om den integrerede undervisning: hvis vi skulle følge forslagsstillerne, var den integrerede undervisning slået i

stykker. Så måtte vi vende tilbage til den gamle ordning, hvor seksualoplysning bliver givet i specielle timer på et eller andet klassetrin, vel i 6. eller 7. og på 9. klassetrin.

Vi anser det for en betydelig fordel, at vi netop kan tage spørgsmålene ind på naturlig måde og fjerne det præg af mystik, som uvægerligt vil hænge ved en ting, hvor undervisning gives i specielle timer. Jeg tror så absolut, det er en fordel, at vi kan sætte det ind i den almindelige undervisning.

For det tredje dette, at hvis forældrene føler frygt og føler sig usikre og mener, at deres rettigheder bliver gået for nær, så vil det da være en ganske naturlig ting, at de henvender sig til skolen. Vi appellerer netop til et forstærket samarbejde mellem skole og hjem. Føler forældrene sig utrygge, kan de gå til læreren, til deres skolenævnrepræsentanter eller til skolelederen og sige: vi føler os usikre på dette punkt. Vi vil gerne høre lidt mere om, hvilken undervisning der gives, hvilke oplysninger der gives. Så kommer man på en ganske udmærket måde ind i tingene, og jeg er sikker på, at man i så godt som alle tilfælde, hvor gode vilje er til stede fra begge sider, vil kunne få én for begge parter tilfredsstillende løsning også på dette spørgsmål.

Gerda Møller (KF):

Det var fru Inger Stilling Pedersens indlæg, som egentlig kalder mig herop, fordi fru Inger Stilling Pedersen sagde, at det bør være forældrene ret at bestemme, hvorledes deres barn skal undervises, og det vil jeg da for så vidt give fru Inger Stilling Pedersen ret i. Hun sagde også, at det synspunkt, lærerne har, skal presses ned over hovedet på børnene. Jeg mener ikke, man kan lovgive, blot fordi der findes enkelte lærere, der absolut vil presse deres synspunkt ned over hovedet på børnene. Det ser vi jo også i andre fag, jeg kan bare nævne et fag som historieundervisning. Det kunne jeg da komme med eksempler på på mange områder og med flere lærere, så det gælder ikke alene dér, men vi kan da ikke lovgive, fordi der findes et mindretal af lærere.

Jeg mener, at som vi har det i dag, er forældreindflydelsen på skolerne vel så stor som aldrig nogen sinde før. Der er måske bare det at sige til det, at selv om forældrene er sikret denne indflydelse, så er det,

[Gerda Møller.]

ligesom et flertal af dem ikke udnytter denne indflydelse. De interesserer sig ikke for, hvad der foregår i skolen. De tager sig heller ikke tid til at interessere sig for det, og de er sig egentlig ikke det ansvar bevidst, som de har dér. Derfor mener jeg, at denne integrerede seksualoplysning eller -undervisning i virkeligheden er en udfordring til forældrene, og hvis den kan være med til at ruske forældrenes ansvarsbevidsthed op, så synes jeg kun, at vi gør noget vældig godt dér, for jeg hører også til dem, der mener, at forældrene skal være med til at bestemme, men så må de altså også være ansvarsbevidste og gå ind i skolenævnsarbejdet på en helt anden måde, end de gør der i øjeblikket.

Halvgaard (FP):

Jeg vil gerne støtte forslagsstillerne i mange af de synspunkter, specielt af etisk karakter, som er fremdraget, men hele debatten med de mange forskellige opfattelser styrker mig helt afgørende i det synspunkt, som fremskridtspartiet er gået ind for: lad forældrekrederen på den enkelte skole bestemme og træffe afgørelsen i en sag som denne og i mange andre sager af lignende karakter. Det kan ikke være meningen, at vi her i folketinget skal træffe afgørelser af denne art hen over hovedet på befolkningen.

Inger Stilling Pedersen. (KrF):

Kun nogle få korte bemærkninger. Kristeligt folkeparti går helt og fuldt ind for oplysning. For mig er det nu også noget ganske naturligt, som jeg sagde før, idet jeg har undervist i dette i flere år og været fuldt tilfreds. Jeg kan ikke se, der skulle være så mange problemer. Det, som vi gerne vil, gælder altså de forældre, der kommer ud for noget, som de ikke kan acceptere. De har ikke nogen mulighed for at få deres livssyn, enten vi så er enige i dette livssyn eller ej, respekteret. Det var det, jeg gerne ville sige før, og fru Gerda Møller sagde det sådan, at så må forældrene virkelig selv komme hen og være med i skolenævnet, for ellers kan de jo ingen indflydelse få. Altså uanset om vi kan lide disse forældre eller ej eller kan lide deres standpunkt, eller hvad vi skal sige, eller ej, så må vi acceptere, at de har et livs-

syn, når det gælder seksualoplysning og -undervisning, og jeg mener, at vi i undervisningsudvalget må prøve på at se, om vi kan finde nogle måder, hvorpå vi kan sikre disse forældre. Jeg kan ikke andet end sige, at jeg går 100 pct. ind for oplysning. Det må være noget naturligt og ligefremt.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg tager ikke i betænkning at betegne det Lenincitat, som hr. Arne Bjerregaard her fremsatte, som en forfalskning, og at hr. Arne Bjerregaard i den anledning gør sig skyldig i citatfusk. Jeg kender ganske vist ikke alt, hvad Lenin har skrevet, men jeg kender så meget til hans teori og politiske indstilling, at jeg ved, at det i hvert fald ikke kan stamme derfra.

Må jeg i øvrigt sige, at selve den argumentation, der her fremføres, om, at det skulle være et snedigt påfund fra kommunistisk side at udbrede seksualoplysning igennem folkeskolen for af den grund at nedbryde samfundet og i konsekvens heraf, at de øvrige partier i denne sal enten skulle være forklædte kommunister eller nogle, der måske lidt naivt kom til at optræde som håndlangere for vore standpunkter, er et postulat, som jeg vel havde tænkt kunne fremføres af en eller anden højreekstremist i De Forenede Stater, men som det forekommer mig er langt under dette tings værdighed.

Arne Bjerregaard (KrF):

Må jeg først sige til undervisningsministeren, der snakkede om, at jeg skulle snakke på et naturligt niveau, at jeg prøver at fremme det naturlige i skolen, og derfor ville jeg fremhæve det unaturlige, som man med dette prøver at fremme i skolen, og så er jeg nødt til at vise, hvilke unaturlige ting man prøver på at postulere som naturlig viden for børn i skolen. Jeg er så sandelig ikke imod viden om dette emne i skolen. Jeg har selv givet det i alt fald i 15 år, men på forældrenes betingelser, og det ønsker jeg stadig væk at fortsætte med, hvis det er mig muligt, men nu må lærerne give det på lovens betingelser eller på dette tings betingelser, og de får ikke selv nogen indflydelse på det. Man siger ganske vist, at skolenævnene kan møde op, men jeg ved udmærket, hvordan vi som eksperter kan trampe på skolenæv-

[Arne Bjerregaard.]

nene, således at de bøjer sig, for det er eksperterne, der taler. Sådan har det været, og sådan er det, og jeg har set gentagne gange, hvordan man fuldstændig manøvrerer forældrene ud af skolens regie og i stedet for samler dem om at bygge legepladser og alt muligt andet pjat, fordi man skal prøve på at få dem væk fra det egentlige, nemlig skolens væsentligste formål. Jeg mener, at man netop fremmer den kulturradikalisme, som til sidst havner i det marxistiske.

Med hensyn til Lenincitateret må jeg nok sige, at Lenincitateret selvfølgelig var fra før Lenin fik magten i Sovjetunionen.

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Christensen) (KrF):

Jeg vil gerne takke fru Lena Pedersen og fru Birgit Busk for de betragtninger, de kom med. Jeg er enige i dem.

Og så vil jeg gerne sige til hr. Peter Holst, at det eksempel, der blev fremdraget, er rigtigt, sådan kan det forekomme, men jeg tror godt, man kan forklare ordet „avlede“, uden at man behøver at gå ind på nogen større seksualoplysning i den anledning.

Der blev fra hr. Poul Westergaards side spurgt om, hvorfor kristeligt folkeparti overhovedet ikke omtalte børnene. Jeg vil gerne sige, at når vi har ment, at forældrene skulle have afgørelsen i denne sag, er det, fordi vi mener, de bedst kan afgøre, hvornår og i hvilket omfang barnet skal modtage denne undervisning. Vi har den fornemmelse, at en virkelig god indføring i hjemmet i dette spørgsmål kan komme ud for en hård belastning i skolen. Når vi føjer til, at det er en politisk misforståelse, så vil jeg gerne herom sige, at efter vores opfattelse er alt, hvad der laves af love inden for skoleområdet, der vil fratage forældrene deres ret til selv at bestemme over deres børns opdragelse og undervisning, politiske misforståelser.

Når vi tænker på det med børnene, så vedrører det frygten for at skade et barns følelsesliv og sjæleliv ved at give undervisningen på et tidspunkt, hvor barnet ikke er modtageligt for den. Det kan være et tilfælde, hvor vi har en enlig far eller en enlig mor, kort sagt: vi er så nervøse for, at undervisningen skal gives inden kontakten, eller uden at kontakten med en far eller en mor er skabt

og dermed også lærerens kendskab til det enkelte barns familieforhold. Det er min opfattelse, at åndsliv og seksualliv ikke kan adskilles, uden at det ender i kynisme

Jeg vil gerne sige til undervisningsministeren, at jeg er meget taknemlig for den redegørelse, vi har fået i dag, og også for indlæggene. Jeg deler opfattelsen med hensyn til disse private skoler, og jeg accepterer fuldstændig den forklaring, undervisningsministeren nu gav. Jeg er enig i betragtningen om, at frygten for mange forældres vedkommende med hensyn til dette fag ofte skyldes, at kontakten imellem forældrene og skolen er for ringe. Jeg har selv sammen med mine lærere og forældrekrædsen oplevet, at når man satte sig sammen og snakkede om tingene, så gik det egentlig ganske godt. Men så var det også, fordi forældrene kom til lærerne og sagde: vi har gjort sådan og sådan, vil I hjælpe os videre frem? Så kommer det ind i den rette sammenhæng, men så er det også efter, at forældrene har udtalt, hvordan det skal gøres. Det er naturligt, at en far og en mor taler med deres børn om disse forhold, og kunne det nå ud til samtlige forældrekræde, var meget nået med denne debat, og så vil det i folkeskolen ofte være overflødigt at beskæftige sig med det. Men vi må jo nok erkende, at sådan er forholdene ikke. Kunne vi opnå en kontakt imellem far og mor og lærerne, og kunne vi få denne kontakt udformet, sådan at forældrene på den baggrund havde mulighed for selv at kunne træffe beslutning om, hvorvidt de ønskede, at deres børn skulle være med i den undervisning, som denne lærer ville give, så var meget nået. Derfor mener jeg, at vi må bede ministeriet, bede regeringen, om, når den nye folkeskolereform skal udformes, da at give mulighed for, at undervisningen kan tilrettelægges sådan, at forældreretten kan ske fyldest.

Må jeg så afslutte mit indlæg i denne debat med at sige, at det er afgørende, at debatten bliver ført på et ganske naturligt niveau, og for kristeligt folkeparti er det helt afgørende, at den bliver ført på et sagligt niveau. Det kræver sagen simpelt hen af os. Jeg siger tak til ordførerne for de indlæg, som har været i denne retning. Vi håber på et virkelig godt arbejde i udvalget, og jeg vil gerne takke ordførerne for i det store og hele at have givet os ret i vort hovedsynspunkt.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Jeg må altså konstatere, at hr. Arne Bjerregaard ikke var i stand til at meddele nogen kildeangivelse for det citat af Lenin, som han her fremførte. Han siger, at det er fra før Lenin kom til magten. Ja men der foreligger faktisk udmærkede samlede udgaver af Lenins værker, også fra før det kommunistiske parti kom til magten i Sovjetunionen. Der er ingen undskyldning for den slags. Det tilkommer ikke mig at vurdere andre mennesker undtagen ud fra min egen livsholdning, men det forekommer mig, at jeg har ret til at sige, at en optræden som den, hr. Arne Bjerregaard her udviser, vist heller ikke kan være i overensstemmelse med kristen etik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission i henhold til grundlovens § 51 [af Bendix m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXXVIII) findes i tillæg A.sp. 2297, fremsættelsen i tidenden sp. 3379).

Forslaget sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

De i grundlovens § 51 omhandlede parlamentariske undersøgelseskommissioner er i dansk praksis en sjældenhed. Den seneste, vi havde, var i 1945. Da nedsatte man en parlamentarisk kommission, som skulle undersøge forholdene ved og under besættelsen for at sætte folketinget i stand til at afgøre,

om der kunne gøres ansvar gældende mod nogen minister.

Dette kunne med formandens tilladelse være et direkte citat fra den seneste udgave, udkommet i 1973, af professor Max Sørensens Statsforfatningsret. Selv om bestemmelsen efter sit indhold ikke er begrænset hertil, er dens anvendelse i særlig grad begrundet i tilfælde, hvor det drejer sig om at undersøge, om der er grundlag for minister-tiltale, og her kan jeg også henviser til professor Alf Ross: Dansk statsforfatningsret.

Fra forslagsstillernes side er der intet anført, som efter min og regeringens mening kan motivere et så drastisk skridt som det, man her har foreslået. Men helt bortset herfra har det jo allerede fra statsministerens tiltrædelseserklæring været bekendt for ethvert medlem i folketinget, at jeg i denne samling ville fremkomme med en redegørelse for situationen omkring de højere og andre videregående uddannelser på grundlag af et omfattende materiale. Det har endvidere, da det foreliggende forslag blev fremsat, været bekendt, at denne redegørelse ville blive afgivet i nær fremtid og derefter ville danne grundlag for en debat her i tinget, og denne debat på baggrund af min redegørelse finder som bekendt sted torsdag den 25. april, altså om et par dage.

Ud fra enhver betragtning må det være den eneste rimelige måde at lade de problemer, som forslagsstillerne har motiveret i deres forslag, behandle i den debat, vi skal have nu på torsdag, og derfor må jeg på regeringens vegne afvise det konservative forslag.

Risgaard Knudsen (S):

Fra socialdemokratisk side kan vi ikke medvirke til vedtagelse af det foreliggende forslag til folketingsbeslutning. Såfremt forslaget skulle komme til anden behandling, må jeg også på mit partis vegne anbefale, at dette forslag bliver forkastet. Skulle der blive fremsat ønske om en udvalgsbehandling mellem første og anden behandling, skal vi selvfølgelig ikke fra socialdemokratisk side modsætte os en sådan udvalgsbehandling. Men i så fald må jeg indtrængende bede formanden om, at forslaget bliver henvist til behandling i udvalget for forretningsordenen. Med det særkende, en parlamentarisk kommission har, må det være